

Het toetsen van leesvaardigheid, hoe doe je dat?

Evaluëren en reflecteren in toetsing van leesvaardigheid

Anke van Oosterhout

Lerarenopleider Hogeschool van Amsterdam

We beginnen met enkele toetsvragen...

Lees de tekst over plastic soep en beantwoord de volgende vragen individueel in stilte.

1. Wat is het schrijfdoel van deze tekst?

- A) Informeren
- B) Overtuigen
- C) Activeren
- D) Amuseren

2. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?

- A) De plastic soep neemt toe en dat is een probleem.
- B) De plastic soep is alle plastic vervuiling in de oceaan.
- C) Het plastic in de oceaan vormt geen eilanden, maar drijft in de oceaan.
- D) Kapitein Charles Moore bedacht de naam plastic soep, omdat het plastic dieper in de oceaan te vinden was.

We gaan nakijken. Wat zijn de antwoorden?

1. Wat is het schrijfdoel van deze tekst?

- A) Informeren
- B) Overtuigen
- C) Activeren
- D) Amuseren

2. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?

- A) De plastic soep neemt toe en dat is een probleem.
- B) De plastic soep is alle plastic vervuiling in de oceaan.
- C) Het plastic in de oceaan vormt geen eilanden, maar drijft in de oceaan.
- D) Kapitein Charles Moore bedacht de naam plastic soep, omdat het plastic dieper in de oceaan te vinden was.

We gaan nakijken. Wat zijn de antwoorden?

1. **Wat is het schrijfdoel van deze tekst?**

- A) Informeren
- B) Overtuigen
- C) Activeren
- D) Amuseren

2. **Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?**

- A) De plastic soep neemt toe en dat is een probleem.
- B) De plastic soep is alle plastic vervuiling in de oceaan.
- C) Het plastic in de oceaan vormt geen eilanden, maar drijft in de oceaan.
- D) Kapitein Charles Moore bedacht de naam plastic soep, omdat het plastic dieper in de oceaan te vinden was.

Hoe was het om deze vragen te maken?

Toetsen van leesvaardigheid

Wat bedoelen we met “toetsen van leesvaardigheid”?

Toetsen van leesvaardigheid

Wat bedoelen we met “toetsen van leesvaardigheid”?

Hoe **toets** jij **leesvaardigheid** op dit moment in jouw lessen?

- Toets je voornamelijk summatief of formatief?
- Stel je open of meerkeuzevragen?
- Gebruik je één of meerdere teksten in een toets?
- In hoeverre gebruik je mondelinge taalvaardigheid bij leesvaardigheid?

PISA-onderzoek (2018)

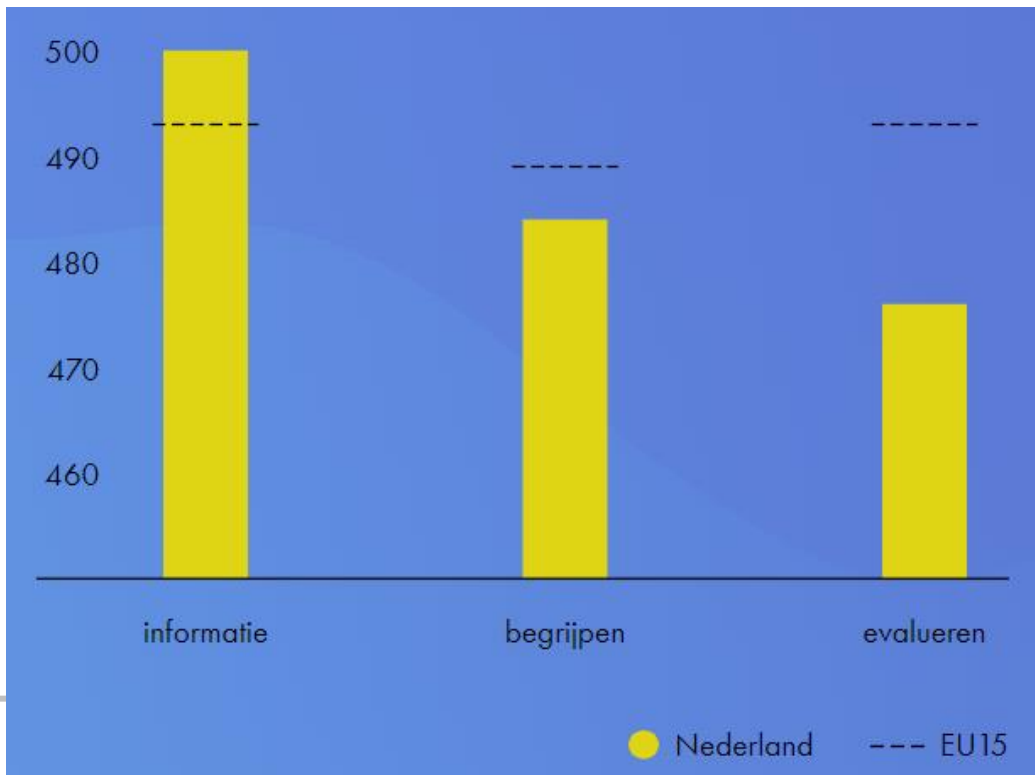
“Leesvaardigheid is het begrijpen van, gebruiken van, evalueren van, reflecteren op en omgaan met teksten om je doelen te bereiken, je kennis en potentieel te verruimen en deel te nemen aan de maatschappij” Bron <https://www.pisa-nederland.nl/resultaten2018/>

Drie begripsprocessen die een rol spelen bij het begrijpen van gelezen materiaal:

1. Informatie opzoeken
2. Begrijpen
3. Evalueren en reflecteren

PISA-resultaten van 2018

Vooraf evalueren en reflecteren verdient aandacht

Evalueren en reflecteren

- Kwaliteit en geloofwaardigheid van een tekst kunnen beoordelen
- Reflecteren op inhoud en vorm van een tekst
- Herkennen en omgaan van conflicterende informatie

PISA-resultaten van 2018

Paaseiland

Vraag 3 / 7

Raadpleeg de Recensie van *Ondergang* aan de rechterkant. Beantwoord de vraag door de opties in de tabel aan te klikken.

Hieronder staan beweringen uit de *Recensie van Ondergang*. Zijn deze beweringen feiten of meningen? Klik op **Feit** of **Mening** voor elke bewering.

Is de bewering een feit of een mening?	Feit	Mening
In het boek beschrijft de auteur verscheidene beschavingen die ten onder gingen vanwege de keuzes die zij maakten en de invloed daarvan op het milieu.	☐	☐
Een van de meest verontrustende voorbeelden in het boek is Paaseiland.	☐	☐
Ze hakten de moai uit, de beroemde standbeelden, en gebruikten de natuurlijke hulpbronnen die hen ter beschikking stonden om deze enorme moai te verplaatsen naar verschillende locaties op het hele eiland.	☐	☐
Toen de eerste Europeanen in 1722 op Paaseiland aan land kwamen, waren de moai er nog, maar waren de bomen weg.	☐	☐
Het boek is goed geschreven en verdient het gelezen te worden door iedereen die bezorgd is over het milieu.	☐	☐

Na PISA de
Werkgroep

Blog Wetenschapsnieuws Boekrecensie
www.academischeboekrecensies.nl/Ondergang

Recensie van *Ondergang*

Jared Diamonds nieuwe boek, *Ondergang*, is een duidelijke waarschuwing voor de gevolgen van beschadiging van ons milieu. In het boek beschrijft de auteur verscheidene beschavingen die ten onder gingen vanwege de keuzes die zij maakten en de invloed daarvan op het milieu. Een van de meest verontrustende voorbeelden in het boek is Paaseiland.

Volgens de auteur werd Paaseiland omstreeks 700 n.Chr. gekoloniseerd door Polynesiërs. Zij ontwikkelden een bloeiende samenleving van, misschien, 15.000 mensen. Ze hakten de moai uit, de beroemde standbeelden, en gebruikten de natuurlijke hulpbronnen die hen ter beschikking stonden om deze enorme moai te verplaatsen naar verschillende locaties op het hele eiland. Toen de eerste Europeanen in 1722 op Paaseiland aan land kwamen, waren de moai er nog, maar waren de bomen weg. De bevolking was afgenomen tot enkele duizenden mensen die worstelden om te overleven. Diamond schrijft dat de mensen van Paaseiland de grond vrijmaakten voor de landbouw en andere doelen en dat zij de talrijke soorten zee- en landvogels die op het eiland leefden, overbejaagden. Hij speculeert dat de afnemende natuurlijke hulpbronnen leidden tot burgeroorlogen en de ondergang van de samenleving van Paaseiland.

De les van dit schitterende maar angstaanjagende boek is dat de mens in het verleden de keus maakte om zijn omgeving te verwoesten door alle bomen neer te halen en op diersoorten te jagen tot ze uitstierven. Optimistisch wijst de auteur erop dat we ervoor kunnen kiezen om vandaag de dag **niet** dezelfde fouten te maken. Het boek is goed geschreven en verdient het gelezen te worden door iedereen die bezorgd is over het milieu.

oordacht curriculum
oen we **samen**

Kennisclip: Toetsen van tekstbegrip

[Kennisclip toetsen van tekstbegrip](#)

Joyce Gubbels

Senior onderzoek – Begrijpend lezen;
leesbevordering; leesonderwijs

Let tijdens het kijken van de kennisclip op:

- Wat is het verschil tussen evalueren en reflecteren?
- Welk nieuw inzicht over toetsen van leesvaardigheid haal je uit deze kennisclip?

Wat is het verschil tussen evalueren en reflecteren?

Grondig lezen betekent ook dat leerlingen kunnen **reflecteren** op dat wat ze hebben gelezen en de informatie kunnen **evalueren**.

Evalueren is het beoordelen van de beschikbare gelezen informatie op geloofwaardigheid, kwaliteit en betrouwbaarheid.

Voorbeeld: Op welke punten verschillen de auteurs van mening?

Reflecteren is hoe jij je verhoudt tot de gelezen informatie.

Voorbeeld: Met welke auteur ben jij het eens? En waarom?

Kijk nog eens naar de tekst over plastic soep

We maken er een **evaluatievraag** van:

Wat is **volgens jou** het schrijfdoel/**de schrijfdoelen** van deze tekst? **Overleg met je buur** wat het schrijfdoel is en **beargumenteer** jullie antwoord.

- A) Informeren
- B) Overtuigen
- C) Activeren
- D) Amuseren

Kijk nog eens naar de tekst over plastic soep

- Welke **reflectievragen** kun je stellen over de informatie uit deze tekst?
En wat verwacht je (minimaal) in het antwoord van een leerling?
- Welke **evaluatievragen** kun je stellen over deze tekst?
En wat verwacht je (minimaal) in het antwoord van een leerling?

Twee teksten

Scan de tweede tekst over *plastic soep*.

Wat zou een geschikte **evaluatievraag** zijn als je beide teksten in je vraag verwerkt?

Wordt het begrip plastic soep in beide teksten op dezelfde manier uitgelegd?

Wat kun je zeggen over de betrouwbaarheid van beide teksten?

Welk verschil zie je in het schrijfdoel van de tekst en waardoor komt dat?

Twee teksten

Scan de tweede tekst over *plastic soep*.

Wat zou een geschikte **reflectievraag** zijn als je beide teksten in je vraag verwerkt?

*Zou jij de petitie van Greenpeace ondertekenen? Waarom wel of waarom niet?
Wat vind jij van de oplossing van Greenpeace?*

Kennisclip: Toetsen van tekstbegrip

- Welk nieuw inzicht over toetsen van leesvaardigheid haal je uit deze kennisclip?
- Wat betekent dit voor je **leesonderwijs** én voor je **toetsing** van leesvaardigheid?

Belangrijk om te onthouden

- Toetsing met **meerdere teksten** over hetzelfde onderwerp
- Leerlingen moeten **tekst in geheel** begrijpen, evalueren en erop kunnen reflecteren
- **Open vragen**, laat leerlingen hun antwoorden toelichten

Veel dank en succes!

Anke van Oosterhout

a.j.van.oosterhout@hva.nl

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

Didactiek Nederlands

LEVENDE
Talen

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

